

„ Z GLINĄ ZA PAN BRAT”

INNOWACJA ORGANIZACYJNO -PROGRAMOWO - METODYCZNA

opracowana w oparciu o podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół specjalnych przysposabiających do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi

(Rozporządzenie MEN z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół)

Autorzy:

Małgorzata Choromańska

Agata Wenzel - Sałata

Magdalena Dzięcioł

1. RODZAJ INNOWACJI

Innowacja „Z gliną za pan brat” to innowacja organizacyjno -programowo -metodyczna. W jej ramach zmianie ulegną metody pracy, zmodyfikowane zostaną indywidualne programy edukacyjne uczniów. Nauczyciele prowadzący zajęcia odbyli specjalne szkolenie dla instruktorów pracowni ceramicznych. Od podstaw zostanie stworzona pracownia ceramiczna, co wiąże się z jej rozplanowaniem oraz wyposażeniem. Uczniowie pracować będą na podstawie specjalnie ułożonego harmonogramu działań.

2. ZAKRES INNOWACJI

Innowacja obejmuje zajęcia przysposobienia do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym. Uczestniczyć w niej będą uczniowie **pięciu klas** Szkoły Przystosabiającej do Pracy nr 3 w Zespole Szkół Specjalnych nr 105 w Poznaniu w zakresie dostosowanym do indywidualnych możliwości psychofizycznych uczniów. Zajęcia odbywać się będą w trzygodzinnych blokach.

Dla klas stworzony zostanie jeden wspólny plan pracy z zakresu ceramiki, który następnie zostanie dostosowany do możliwości psychofizycznych poszczególnych uczniów. Wytyczne do pracy dla każdego ucznia ujęte zostaną w indywidualnych programach edukacyjnych.

Innowacja zakłada także współpracę z pracownią ceramiczną pani Ewy Wanat, co umożliwi szkolenie nauczycieli, ułatwi dostęp do materiałów oraz dostęp do pieca ceramicznego, w którym wypalane będą wywory uczniów. Możliwe będzie również uczestnictwo w dodatkowych zajęciach ceramiki w plenerze.

Innowacja realizowana będzie w roku szkolnym 2012/2013.

3. MOTYWACJA WPROWADZENIE INNOWACJI I OCZEKIWANIA Z NIĄ ZWIĄZANE

Innowacja pedagogiczna jest to nowatorskie rozwiązanie programowe, organizacyjne lub metodyczne, mające na celu poprawę jakości pracy szkoły. Według D. Ekiert-Grabowskiej, innowacje pedagogiczne to zmiany zawierające

elementy nowości, wprowadzone świadomie do systemu szkolnego w celu ulepszenia praktyki edukacyjnej zgodnie z określonymi potrzebami pedagogicznymi. Według R. Schulz to (łac. innovatio - odnowienie) - proces tworzenia lub przyswajania nowych rozwiązań edukacyjnych.

Ceramika to w rozumieniu tradycyjnym, tworzywa i wyroby otrzymywane w wyniku wypalenia odpowiednio uformowanej gliny.

Ceramika pozwala na wyrażanie własnych pomysłów. Jest tworzywem naturalnym, obecnym od wieków, dającym się łatwo kształtować.

Autorki innowacji zgadzają się z opinią o glinie jako tworzywie, ze słowami B. Zboruckiej, artysty ceramika, instruktora zajęciowego z Lubina: „(...) glina może być surowcem, za pomocą którego da się wyrazić wszystko to, czego nie można wyrazić werbalnie, czy w inny sposób. Składają się na to naturalne właściwości gliny, która pozwala się z łatwością modelować, tzn. łatwo z niej budować, z także zniszczyć to, co się zbudowało, uformować z tego bryłę i budować na nowo. Daje to możliwość odcisnięcia lub przetransformowania każdego wrażenia czy uczucia, zarówno tego wyraźnie uświadomionego, jak i błąkającego się na granicy intuicji. (...) Ale sama ekspresja nie wystarczy - jeśli praca ma przetrwać wypały, suszenie, szkliwienie itp., konieczne jest przestrzeganie reżimów technologicznych. Reżim ten narzuca sama glina - SAM MATERIAŁ A NIE TERAPEUTA (...) Tworzenie z gliny kształtuje postawę odpowiedzialności: „nikt nie może ponosić odpowiedzialności za podjęte przeze mnie działanie” (L. Rozmus). To uczeń jest kreatorem działań.

Młodzieży z głębszym upośledzeniem umysłowym praca z tworzywem jakim jest glina da poczucie sprawstwa, kreatywności. Pozwoli na doskonalenie sfery motoryki dużej i małej. Będzie także możliwością zapoznania się z nową techniką pracy jaką jest ceramika. Zajęcia ceramiczne często bowiem pojawiają się w ofercie Warsztatów Terapii Zajęciowej, do których trafiają absolwenci klas pdp naszej placówki. Zajęcia te staną się zatem dla nich przygotowaniem do funkcjonowania w nowych środowiskach, wyposażą w umiejętności, podstawy pracy i zachowań obowiązujących w pracowniach ceramicznych.

Zajęcia w pracowni ceramicznej poszerzą również ofertę programową dla uczniów Szkoły Przesposabiającej do Pracy nr 3 w Zespole Szkół Specjalnych nr 105, a co za tym idzie stworzą pole do jeszcze pełniejszego procesu oddziaływań terapeutycznych i edukacyjnych:

- umożliwią ponoszenie odpowiedzialności za własne działania,

- ułatwią nabywanie umiejętności planowania pracy.

Praca metodami aktywnymi spowoduje duże zaangażowanie uczniów w pracę.

4. ZAŁOŻENIE INNOWACJI (TREŚĆ INNOWACJI)

Treści innowacji skupiają się na dostarczeniu wiadomości na temat ceramiki, jej rodzajów i wykorzystania:

- ceramika artystyczna
- ceramika architektoniczna
- ceramika sanitarna
- majolika
- płytki ceramiczne
- surowce ceramiczne
- archeologia

oraza przede wszystkim na wyposażeniu w umiejętności modelowania ręcznego w glinie.

Powstałe prace uczniów wystawiane będą na szkolnych ekspozycjach.

Zakładane cele:

- Poznanie właściwości materiału jakim jest glina
- Opanowanie podstawowych operacji technologicznych
- Wykorzystywanie narzędzi służących do wykonywania prac z użyciem gliny, bezpieczne ich stosowanie i utrzymywanie w stanie sprawności
- Rozwój wrażliwości estetycznej
- Rozwijanie samodzielności
- Usprawnianie percepcji wzrokowej i wzrokowo-ruchowej
- Doskonalenie sprawności manualnej
- Rozwijanie kreatywności
- Ćwiczenie umiejętności współpracy w zespole
- Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne działania

Oczekiwane efekty:

- Posługiwanie się umiejętnościami praktycznymi związanymi z modelowaniem ręcznym w glinie
- Znajomość nowej techniki wyrazu artystycznego.
- Organizowanie swojego stanowiska pracy (przygotowanie, sprzątanie)
- Poczucie estetyki.
- Usprawnienie czynności manualnych rąk i palców, ćwiczenie koordynacji wzrokowo-ruchowej, spostrzegawczości.
- Wyobraźnia i wrażliwość na piękno, umiejętność wyrażenia ekspresji twórczej.
- Cierpliwość, wytrwałość i poczucie odpowiedzialności za wykonywaną pracę.
- Podniesienie kompetencji komunikacji interpersonalnej i pracy w grupie.

Harmonogram działań:

L. p	Tematyka	Sposób realizacji	Uwagi
1.	Glina jako tworzywo	<ul style="list-style-type: none"> - poznanie sposobów pozyskiwania gliny - samodzielne wyrabianie gliny - poznanie sposobów wykorzystywania gliny (ceramika artystyczna, sanitarna, architektura, płytki ceramiczne, archeologia) - omówienie sposobów przechowywania gliny	Organizowane są wycieczki do muzeów, galerii, sklepów. Część informacji uczniowie odnajdują w internecie, albumach itp.
2.	Narzędzia używane w ceramice	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawienie i omówienie podstawowych narzędzi (nazwy, sposoby wykorzystania) - omówienie i demonstracja sposobów czyszczenia i przechowywania narzędzi	
3.	Podstawowe operacje technologiczne	<ul style="list-style-type: none"> - omówienie podstawowych operacji technologicznych stosowanych w ceramice - przechowywanie, wypał, suszenie, szkliwienie, zdobienie	Wycieczka do pracowni ceramicznej w celu demonstracji zasad działania pieca ceramicznego

4.	Modelowanie ręczne w glinie	<ul style="list-style-type: none"> - wyrabianie - odpowietrzanie - wyrabianie plastra - toczenie wałeczków - zacieranie - kompozycje płaskie z plastra i wałków - lepienie mis - lepienie ozdób i przedmiotów użytkowych - modelowanie w bryle - ekspozycja prac 	<p>Uczniowie realizują tematykę zgodnie z możliwościami psychofizycznymi.</p> <p>Wypał odbywa się w Pracowni Ceramicznej p. Ewy Wanat w Swarzędzu</p>
5.	Szkliwienie i zdobienie	<ul style="list-style-type: none"> - omówienie i przedstawienie celu szkliwienia - przedstawienie różnic między wyrobami szkliwionymi i nieszkliwionymi - samodzielne szkliwienie wytworów - zdobienie wytworów farbami do ceramiki - poznanie pojęcia „majoliki” - przykłady 	
6.	Podsumowanie zajęć	<ul style="list-style-type: none"> - wspólne omówienie zrealizowanej tematyki - przeprowadzenie ewaluacji - wyciągnięcie wniosków do dalszej pracy - wystawa prac uczniów 	

5. EWALUACJA INNOWACJI

Źródłem informacji o realizacji innowacji i jej skutkach będą opinie uczniów, rodziców, obserwacje realizatorów innowacji, dokumentacja innowacji (fotograficzna, strona internetowa szkoły, karta oceny opisowej). Monitorowane będzie również zaangażowanie uczniów w pracę, ich motywacja do podejmowania działań, rozwój umiejętności oraz analiza wytworów.

Wyniki zostaną zebrane i opracowane przez autorki, przedstawione dyrektorowi szkoły i rodzicom oraz poddane ewaluacji. Zakończeniem innowacji będzie wystawa wytworów uczniów.

Innowacja ewaluować będzie zgodnie z potrzebami i możliwościami uczniów na podstawie bieżących obserwacji.

Źródła:

1. Rozmus L. Katalog do wystawy: „*Art Brut. Krucha nadzieja*”, Państwowa Galeria Sztuki w Legnicy, Legnica 1993.
2. „Wykorzystanie arteterapii z dzieckiem upośledzonym”
<http://www.pedagogika.com/content/view/69/33/>
3. Adamowska L., Animacyjna rola zabawy, (w:) E. Kędzior - Niczyporug (red.),
wprowadzenie do pedagogiki zabawy, Wydawnictwo Klanza, Lublin, (2003).